μακριὲς φράσες ποὺ δὲν εἶχαν καμιὰ σημασία, μοῦ φαίνεται πὼς δὲν ἔλεγα τίποτα καινούργιο....

. . . . . .

—Πρόδωσες τὸν ἄντρα σου, Βέρα. Λύπησες τὰ μπιστευτικὰ μάτια.

—Ἔτσι ἔπρεπε νὰ γίνει. Μιὰ φορὰ μοναχὰ, μιὰ μόνη φορὰ σ' ὅλη μου τὴ ζωή, θέλησα τὴν εὐτυχία μου καὶ τὴ δική σου, ἂς εἶναι καὶ γιὰ μιὰ μόνη ὥρα. Καὶ τὴν ἔχουμε τώρα. Γιὰ δές· ἡ ματιά μου ἀνοίγεται, τὸ πρόσωπό μου εἶναι γιομάτο χαρά.

Καὶ τὴν κοίταξα μέσ' στὰ καθάρια της μάτια καὶ τὴν πίστεψα καὶ τὴν ἔννοιωσα. Καὶ καταλάβαινα ὅτι αὐτὸ ποτὲς δὲ θὰ ξαναγενεῖ.

—Καὶ θὰ κοιτάξεις τὸν ἄντρα μὲ αὐτὰ τὰ ἴδια μάτια;

—Ναί! τὸν ἀγαπῶ! Τό ξέρεις. Καὶ δὲ θὰ μάθει τίποτα ποτὲς, γιατὶ ἂν θὰ μάθαινε θὰ ἤθελε ἀμέσως νὰ μὲ συχωρέσει καὶ τότε θὰ γινόταν γελοῖος. Γιατὶ δὲν ὑπάρχει τίποτα ποὺ νὰ ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ συχώρεση.

—Δὲν πρέπει, ὄχι, Βέρα, νὰ μάθει τίποτα.

Μοῦ εἶχε γυρίσει τὴν πλάτη κ' ἔβαζε μπρὸς στὸν καθρέφτη μιὰ χτένα στὰ μαλλιά της. Πῶς πηγαίνει μιὰ τέτσια κίνηση στὶς καλοσώματες γυναῖκες!

—Δὲν ὑπάρχει ἁμαρτία κεῖ ποὺ δὲν αἰστάνεται κανεὶς μετάνοια. Μπορεῖ νὰ μετανοιώσεις γιὰ κεῖνο ποὺ ἄμα 'ρθεῖ ἡ ὥρα σου τὸ παίρνεις; Παίρνεις ἀπὸ τὴν ὕπαρξη τὴ μοναδικὴ στιγμὴ, τὴ στιγμὴ ποὺ εἶναι τὸ κέντρο, ποὺ εἶναι ὁ ἄξονας, γύρω σ' αὐτὴν γυρίζει κύκλος ἀπὸ μέρες καὶ νύχτες, ὁ κύκλος τῆς ζωῆς. Καὶ ὑπάρχει τέτια στιγμὴ, τέτιο κέντρο, τέτιος ἄξονας, ναί, πρέπει νὰ ὑπάρχει σὲ κάθε ἀθρώπινη ζωή. Μόνο δὲν μπερδέβεται πάντα μὲ τὴν ἄλλη στιγμὴ, μὲ τὸ κέντρο μιᾶς ἄλλης ζωῆς. μὰ ὅταν ἑνώνουνται, ὅταν συμπέφτουν, τότε ἡ' ἁρμονία εἶναι τέλεια, τότε μαζὶ φτερουγίζουν σὲ μιὰ μελωδία, σ' ἕνα τραγοῦδι, σ' ἕναν ὕμνον μοναδικὸ, ὅπως φτερουγίσαμε μεῖς σήμερα γιὰ πρώτη καὶ τελευταία φορὰ .... ὄχι δὲ θὰ ξαναγίνει... Μὰ φτάνει... σὲ χαιρετάω... Αὔριο σᾶς περιμένω... Φτάνει, φτάνει...

—Τέλιωσε;

Μὲ κοίταξε αὐστηρὰ.

—Εἶμαι παντρεμένη, ἀγαπάω τὸν ἄντρα μου. Τὸ ξέρετε καλὰ... Μὴ μὲ συνοδέβετε .. λοιπὸν ἄβριο σᾶς περιμένω.

Κ' ἔφυγε.

*

Καὶ νὰ πάλε, κάθε βράδι κάθουμαι σιμά της στὸ πιάνο καὶ κοιτάζω κι' ἀκούω νὰ ξυπνᾶν τὰ δάχτυλά της οἱ κοιμισμένες μελωδίες. Ἔπειτα οἱ τρεῖς μας κουβεντιάζουμε φιλικὰ, ἥσυχα, ἐκείνη, ἐγὼ καὶ ὁ ἄντρας της μὲ τὰ μάτια του πάντα γλυκὰ, πάντα ἐμπιστευτικὰ, σὰ νὰ θέλουν νὰ ποῦν·

«Ἂς εἴμαστε ἁπλοί».

Καὶ ὅταν χτυποῦν δέκα, σηκώνουμαι, μοῦ δίνει τὰ δυό της χέρια ρίχνοντας πίσω τὸ σῶμα της ὁλάκαιρο, καὶ εἶναι τόσο κοντά μου καὶ εἶναι τόσο μακριά... Καὶ φιλῶ τὸ ἄσπρο δέρμα της καὶ σφίγγω πάνω στὰ μάτια μου τὰ λεπτὰ καὶ μικρὰ δάχτυλα ποὺ μέσα κοιμοῦνται οἱ ξεχασμένες μελωδίες... Καὶ θυμᾶμαι κεῖνο τὸ χιονιστερὸ βράδι τοῦ Νοέβρη, τὸ μοναδικό μας τραγοῦδι, τὸν ὕμνο μας πρὸς τὴν εὐτυχία καὶ τὴ νιότη... ποὺ ποτὲ δὲ θὰ ξαναγίνει.

Καὶ φεύγω....

*

Κ' ἔτσι ἀπὸ βράδι σὲ βράδι ...

Μόσκα 1901—1905.

Μ. ΛΥΚΙΑΡΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΣΥ ΠΑΡΘΕΝΑ, ΕΣΥ...

Σὲ μιὰν ἀλάκαιρη Ἀνατολικὴ ὁμορφιά

Μέσα στὴ γῆ παντοτινὰ
θὰ ἔμενε κρυμμένο
τ' ἀτίμητο λιθάρι
κι ἄλυσο ἡ χρυσῆ,
καὶ στὰ νερὰ τὰ σκοτεινὰ
τῆς θάλασσας χωσμένο
τ' ἀγνὸ μαργαριτάρι,
ἂν ἔλειπες ἐσύ.

Τὰ ἄνθη θενὰ εἴτανε
εἰς τὰ βουνὰ χορτάρι,
στὶς ρεματιὲς θαμμένα,
στὸ λόγγο τὸ δασύ,
ἐὰν ἐδῶ δὲν εἴχανε
χεράκι νὰ τὰ πάρῃ
τὰ στήθη τὰ παρθένα,
ἂν δὲν εἴσουν ἐσύ.

Χαρὰ καὶ γέλοιο θἄλειπε
καὶ ἡ καρδιὰ πηγμένη
νὰ τὴν κτυποῦν τὰ κύματα
σὰν τὸ ἔρημο νησί,
κ' ἡ λύρα μου δὲ θἄβρισκε
ἕν' αἴστημα ἡ καημένη
τόσα γλυκὰ λαλήματα
ἂν δὲν τὄδινες σύ,
Ἐσὺ παρθένα, ἐσύ.

ΣΠΥΡΟΣ Ι. ΠΕΡΟΥΛΗΣ

ΝΗΣΙΩΤΙΚΑ ΔΗΓΗΜΑΤΑ

VI

ΤΟ ΒΑΠΟΡΙ

Μέσ' ἀπὸ τὰ κρουσταλλογάλανα τοῦ πελάου οὐρανοθέμελα πολλὲς φορὲς οἱ νησιῶτες τὸν εἴδανε νὰ βγαίνει τὸν κατάμαυρο τὸν καπνό.

Μὰ πρῶτος τόνε πρωτόειδε στὸ ξάγναντο νησάκι μας, πέρα κατὸ τὸ Μηρτῷο, δεξιὰ καὶ πέρ' ἀπὸ τὴν Παραπόλα, τὸ λειβαδόνησο, πρῶτος τόνε πρωτόειδεν ὁ μπαρμπα-Λινάρδος, ὁ πρωτομάστορης, καθήμενος πρὸς τὰ σκαλοπάτια τοῦ Φαναριοῦ τοῦ Λιμανιοῦ, νὰ πάρει λίγη ἀνάσα, στὸ γραιγαλάκι ἀγνάντια, καταιδρωμένος, ὁλήμερα κάτου ἀπὸ τὸν ἥλιο βγάζοντας ἀχνάρια, γιὰ νὰ σκαρώσει τὸ τρεχαντήρι τοῦ γαμπροῦ του—τοῦ ἔχτου γαμπροῦ του—ποὺ τόταξε προικιό, ἄσπρο, ξαρμάτωτο...

*

Πρῶτος τόνε πρωτόειδε στὸ ξάγναντο νησάκι μας τὸ μαῦρο, τὸν κατάμαυρο καπνὸν ὁ Μπαρμπα-Λινάρδος ὁ πρωτομάστορης τοῦ ταρσανᾶ.

Καὶ φόρεσε τὰ ματογυάλια του· καὶ ἔβαλε τὸ χέρι του, ὕστερις τὰ δυό του χέρια, τὴ μιὰ παλάμη σιμὰ στὴν ἄλλη, πάνου ἀπὸ τὰ ματόφρυδά του τὰ πυκνὰ καὶ σὰν τοῦ ξαρνισμένου δυσιδαίμονα, ποὺ, μεσάνυχτα, ἀντικρύζει στοῦ στρογγυλοφέγγαρου τὴ φεγγοβολὴ κάτι σὰν κυπαρισσοῦ κορμοστασιὰ νάνε-

---

χρυσό μου νυχτοπούλι...—». Ἐγὼ χαλίπωνα κ' ἔσβυνα· «—Ἄσε με εἶμαι μικρὴ ἀκόμα...Εἶμαι μικρὴ ἀκόμα, νὰ χαρεῖς τὰ μάτια σου, ἄσε με...».—«Μὴ μ' ἀρνιέσαι τώρα ... Κανένας δὲ μᾶς γλέπει, Φώτω ...», μοῦ ἀνάσαινε μέσα στάφτι καὶ μοῦ ροφοῦσε τὰ μάγουλα μὲ τὰ ξεφλουδισμένα χείλια του τόσο ποὺ κίνησαν αἷμα. «—Ὄχι...ὄχι...δὲ θέλω... Θὰ μὲ μαλώσουνε στὸ σπίτι... Ἡ μάννα μου θὰ μὲ ψορήσει στὸ ξύλο ...Ἄργιασα πολύ...»—«Σώπα !... Θὰ μᾶς ἀκούσουν καὶ θὰ ντροπιαστεῖς . . . Λούφαξε μοσκάρι μου...—». Τὰ πουλιὰ κόβουνταν τότες ἀπ' τὸ κελάηδημα καὶ οἱ μπακακέοι σὲ μιὰ μπάρα παραπέρα τραγουδοῦσαν καὶ χαίρουνταν».

. . . . . .

«Στὸν παγανὸ τὸν κάμπο τὰ σπαρτὰ εἶχαν ξεσταχιάσει καὶ μάζωναν γάλα καὶ φούσκωναν μέρα μὲ τὴ μέρα. Ξέλυνα τὰ μαλλιά μου κ' ἔτρεχα μὲ τὶς ἄλλες χωριατοποῦλες στὰ σύνορα τῶν χωραφιῶν ποὺ ἄνοιγαν τὰ μονοπάτια καὶ γκυλιόμαν ἀναμένη καὶ κόκκινη σὰν τὸ σκασμένο ρόϊδο. Τὰ βυζιά μου εἶταν πετρωμένα καὶ τὸ κορμί μου ἀρχινοῦσε νὰ μεστώνει τόσο ποὺ κάθε ὥρα ξεθηλύκωνα τὸ στενό μου φουστάνι γιὰ νὰ μὴ σκιστεῖ γύρω στὰ κόρφια μου. «—Κοίτα, καλέ, τὴ Φώτω πόσο γλήγορα πβὺ μεγάλωσε!...—Κουκουνάρι θὰν τὴ θρέφει ἡ μάννα της... —Ψήλωσε κι ἄπλωσε γοφοὺς σὰν καμιὰ γυναίκα γκαστρωμένη...—Φτύστε την, μωρή, φτύστε την νὰ μὴν ἀβασκαθεῖ!.. —Σκόρδο νὰ τῆς κρεμάσουμε τῆς προκομένης!...—», θαμιαίνουνταν οἱ ἀμελέτητες κοπέλλες. Τὰ μάτια μου χάνουνταν καὶ κλειοῦσαν ἀπὸ τὰ λιγωμένα γέλια μου κ' ἔπειτα ξερίζωνα στὸν ἀέρα κανένα στάχι μὲ τὰ δόντια καὶ τὸ μασοῦσα μὲ λύσσα. Ξάφνου μέγαναν ἀπὸ τὰ μάτια κ' ἐγὼ μπουσουλοῦσα μὲ τὰ τέσσερα καὶ τρύπωνα ἀνάμεσα στὶς καλαμιὲς συλλογισμένη καὶ θολή. Κάποτες διάβαιναν ἀπὸ κοντά μου καὶ νοιάζουνταν γιὰ μένα: «—Μιὰ προξενήτρα κόνεβε προψὲς στὸ σπίτι τοῦ Νικόλα ... Λένε πὼς τὴ θέλει ἕνας τσέλιγκας ἀπ' τὸ Ζητούνι... Θέ μου, ὡσπού 'ναι ξακουσμένη!...», ἔλεγε ἡ Παγούνω. «—Τώρα πρωτοφανερώνεται στὴ χώρα τέτια κοπέλλα... Τὰ μαλλιά της γυαλίζουνε καὶ φέγγουν σὰ χρυσάφι καὶ δυὸ κίτρα λὲς κρατάει στὰ στήθια της κρυμένα... Ποιός θἄξιωθεῖ νὰ βάλει χέρι πάνου της;...», ἔκρενε κλαφτὰ μιὰ γειτονοπούλα, ἡ Κορίνα. «—Ἡ μανιά της φεγγαριάζονταν καὶ ξόρκιζε ξωθιές... Ὅλα τὰ μάγια τὴν ἔπιασαν, μὰ δὲ θὰ χαρεῖ πολὺ τὴ νιότη... Μιὰ τσιγκάνα γκαβιὰ τῆς ἔδειχνε τὴν περασμένη βδομάδα τὴ μοίρα κι ἄλλη μιὰ εἶχε στρώσει τὸ παλιὸ σακκί της χάμω, κόντηνε τὸ ψηλὸ κορμὶ καὶ σταβροπόδι καθούμενη ἄγγιζε μὲ τὰ μάβρα δαχτύλια της ἕνα ντέφι κοκκαλένιο... Ἔλεγε πὼς δὲ θὰ καρπώσει ἐδῶ ἡ Φώτω, μὰ ἡ τύχη της εἶναι στὸν οὐρανὸ ψηλά... Καρακάξα μακριονόρου, ξύλα νὰ χώσει μὲς στὰ ξυπνὰ τὰ μάτια της...», σαλιάριζε μιὰ νιόπαντρη γυναίκα ποὺ εἶχε ζυγώσει τώρα στερνὰ ζαλικωμένη γρασίδι. Σὰ γυρνοῦσα σπίτι μὲ τὸ σκοτάδι, μαντάλωνα τὴν πλουμισμένη μου κάμαρα κ' ἔπεφτα τἀπίστομα σὲ μιὰ ψάθα λυωμένη ποὺ βαστοῦσε μὲ ραφὲς καὶ κουρέλια. Μέπιανε τὸ παράπονο, ἡ ἀνάσα μου πνίγονταν κ' εἶμαν μιὰ χολοσκασμένη. Ἔκλαιγα, ἔκλαιγα μοναχή μου σὰν τὸ γκιώνη καὶ τὸ χῶμα κάτου μούσκεβε σὰν ἀπὸ βρύση. Ὄξω στὸ χαγιάτι ἡ μάννα μου ὁρμήνεβε τὸν πατέρα· «—Ὄχι, νὰ μὴν τὸ βγάλουμε ἀπ' τὸ χωριὸ τὸ κορίτσι... Δὲ θέλω νὰ τὸ δώσουμε στὰ ξένα... Κάλιο ἐδῶ μ' ἕναν κασιδιάρη, πέρια μακριὰ μὲ νοικοκύρη... Τὴν πονεῖ ἡ καρδούλα μου...» —«Ἡ Φώτω ἔγινε πιὰ τώρα... Δὲν εἶναι γιὰ νὰ καρτεροῦμε... Πρέπει νὰ τὴν προφτάσουμε νὰ μὴν πάει καὶ τὸν ἔβρει μοναχιά της τὸν ἄντρα... Δὲν εἶδες ποὺ δὲν τὴ βολάει τὸ σπίτι;...» «Μὲ τὰ ροῦχα ποὺ φοράει τὴ θέλουν. Μοῦ προξενοῦν τὸ χιονάτο